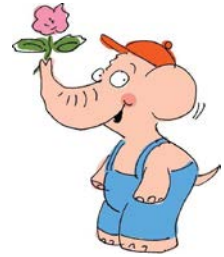

פרשת ויקרא

בלי כוונה

ספר ויקרא מכונה גם "תורת הקורבנות" ומפורטים בו קורבנות מסוגים שונים וכן הלכות שונות. מבין הקורבנות השונים בחרנו להתמקד הפעם בקורבן המובא לאחר חטא שנחטא בשגגה (=בלי כוונה). זו הזדמנות להזכיר כי במסורת היהודית ניתנת משמעות רבה לכוונה. למשל, לכוונה בקיום מצוות ולכוונה בתפילה. בהתאם לתפיסה זו, אם אדם חטא בטעות (=בשגגה) יהיה דינו שונה מדינו של אדם שעשה אותו מעשה בדיוק אבל בכוונה. אגב, גם בבתי משפט בישראל ובחו"ל, הכוונה שעמדה מאחורי מעשה היא שיקול מכריע בקביעת עונשו של אדם. למשל: אדם שהרג אדם אחר – אם יוכח שהנאשם תכנן את המעשה, כלומר ביצע "רצח בכוונה תחילה", הוא ייענש בעונש חמור יותר מאשר אם יתברר שמדובר ב"הריגה", כלומר בגרימת מוות בשוגג (למשל בתאונת דרכים). כאשר אנו דנים במצוות חברתיות, אנו מצפים שהמעשים יעשו מתוך כוונת הלב – לעזור לזולת ולתמוך בו – ולא רק מתוך רצון "לקיים מצווה". גם בחיי היום-יום אנו נתקלים בנושא הכוונה. מכתבו של חידקל מנסה להציג את שני הצדדים בנושא זה: מצד אחד, אנו רוצים לעודד את הגישה הבאה לידי ביטוי בדבריה של נעמי – הכוונה הטובה של האדם "נחשבת לו" גם אם לא הצליח להוציא לפועל את מה שתכנן. מצד שני, גם הגישה שמציגה המוכרת בחנות נשמעת לעתים מפי מורים והורים: גם אם הילדים התכוונו באמת ובתמים לעשות שיעורים / לסדר את החדר / לקיים כל הבטחה שהיא – אם לא עשו את המעשה עצמו, הכוונה הטובה אינה מספיקה. כיצד אפוא יש לנהוג? – כמו בנושאים רבים אחרים, גם כאן אי אפשר להמליץ על דרך התנהגות אחת ויש לכוון את התלמידים לבחון כל מקרה לגופו.

במדור רואים עולם

השבוע עוסק המדור במדען סר אייזיק ניוטון, המדען שגילה את כוח הכבידה – "במקרה". מתברר שזה אינו המקרה היחיד במדע – גם הפניצילין, קרני הרנטגן, החיסון לאבעבועות שחורות וגילויים מדעיים נוספים, התגלו "במקרה". המדענים לא חיפשו אותם דווקא, אך הם הופיעו כתופעות לוואי בטיפולים או בניסויים שנערכו למטרות אחרות. המשותף לכל המקרים האלה הוא שהחוקרים שמו לב אל התופעות כאשר הופיעו. ואולי זה המסר החשוב – גם כאשר איננו מתכוונים לחפש משהו מסוים, כדאי להיות ערניים לדברים המתרחשים סביבנו. מי יודע, אולי כך נגלה את הגילוי הבא שישנה את פני העולם?

על המדרש

האדם המתואר במדרש הוא **חסיד** – תואר המעיד עליו שהוא שואף לקיים כמה שיותר מצוות. המדרש מספר כי נזדמנה לפני החסיד מצווה שלא היה יכול להתכוון לקיימה – מצוות השכחה – והוא רוצה להביע את שמחתו על ההזדמנות שניתנה לו באמצעות הקרבת קורבן תודה. לשאלת בנו מדוע הוא שמח כל כך דווקא במצווה זו, החסיד מסביר שמכיוון שמדובר במצווה שהאדם לא יכול להשתדל לעשותה, ה' הוא שזימן לו הזדמנות זו ועל כך הוא רוצה להודות לו. נוסף על כך, שמחתו גדולה במיוחד משום שעל פי התורה, מי שיקיים מצווה זו יזכה בברכה.

בסיום המדרש מוצגת מסקנה כללית (שלא ברור אם היא נאמרת מפי החסיד או מפי הדרשן) – אם מי שקיים מצווה בלי כוונה זוכה לברכה, קל וחומר שמי שהתכוון לעשות מצוות יזכה לברכה!

שאלות לדיון: האם קרה לכם שעשיתם מעשה טוב "לא בכוונה"? האם הרגשתם טובים יותר אחרי מעשה כזה, או אחרי מעשה שנעשה בכוונה תחילה? ובעצם, מה ההבדל? הלא בשניהם התוצאה זהה!

הצעה לפעילות: ציירו שני אנשים נזקקים: האחד – בשדה, מלקט שיבולים שנשכחו. הוא עומד להכין מהן קמח ולחם. והשני – מוצא בפתח ביתו סלסלה ובה לחם ופרות וגם פתק "בתיאבון". ציירו לכל אחד מהם בועת מחשבה – מה חושב כל אחד מהם על האנשים שבזכותם הוא יכול להאכיל את משפחתו? (השוו: האם הדברים שנאמרו בכיתה תואמים למשפט הסיום של המדרש).

מה בפרשה

ספר ויקרא עוסק ברובו בקורבנות ובכוהנים המשרתים בקודש. על פי תכנית הלימודים במקרא ספר ויקרא אינו נלמד כלל בבתי הספר (פרט לפרק י"ט), ועל כן יש חשיבות בלימודו במסגרת שיעורי פרשת השבוע. בפרשתנו נזכרים קורבנות שאינם קורבנות חובה, אלא קורבנות המוקרבים לפי רצון המקריב, או במקרים מסוימים אחרים:

זבח שלמים – קורבן שבעליו אוכלים אותו לאחר שנזרק דמו על המזבח, הוקטרו ממנו חלקים וניתנו ממנו מתנות הכהונה.

קורבן חטאת – קורבן חטאת מכפר על החוטא ועל הנטמא בשגגה ועל מי חָטָא או טומאתו נודעו לו רק לאחר מעשה.

קורבן אשם – קורבן שמביא חוטא המתחרט על מעשיו, או שאינו בטוח אם חטא או לא.